

STORTINGET

Innst. 405 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Prop. 100 LS (2024–2025)

Innstilling fra næringskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 326/2023 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EF) nr. 391/2009 om felles regler og standarder for organisasjoner som skal inspisere og besikte skip

Til Stortinget

Sammendrag

Nærings- og fiskeridepartementet anmoder i Prop. 100 LS (2024–2025) om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 326/2023 av 8. desember 2023 om innlemmelse i EØS-avtalen av Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 391/2009 om felles regler og standarder for organisasjoner som skal inspisere og besikte skip.

Forordningen gjelder kontrollsystemet med anerkjente classeselskap som fører tilsyn med skip på vegne av nasjonale sjøfartsmyndigheter. Innlemmelse av forordningen i EØS-avtalen innebærer i stor grad en videreføring av gjeldende regelverk. En nyhet i forordning 391/2009 er at Europakommisjonen gis myndighet til å illegge classeselskaper sanksjoner i form av overtredelsesgebyr og tvangsmulkt. Som følge av EØS-avtalens to-pilarsystem skal den sanksjonsmyndigheten forordningen legger til Kommisjonen, legges til EFTAs overvåkningsorgan, ESA, i EFTA-pilaren.

Gjennomføringen av EØS-komiteens beslutning anses som en sak av særlig stor viktighet, da den innebærer en overføring av myndighet til et internasjonalt

organ og også krever lovendring. Det er av den grunn nødvendig med Stortingets samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning etter Grunnloven § 26 andre ledd. EØS-komiteens beslutning omfatter flere rettsakter, men det er bare rettsakten som knytter seg til innlemmelse av forordning nr. 391/2009 i EØS-avtalen som reiser konstitusjonelle spørsmål, og dermed krever samtykke fra Stortinget. EØS-komiteens beslutning 326/2023 og forordning nr. 391/2009 i uoffisiell norsk oversettelse følger som trykte vedlegg til proposisjonen.

Komiteens behandling

Som ledd i komiteens behandling av proposisjonen ble det åpnet for skriftlige innspill. Komiteen mottok ingen innspill.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tobias Hangaard Linge, Runar Sjøstad, Rune Støstad og Solveig Vitanza, fra Høyre, Nikolai Astrup, Olve Grotle, Sveinung Stensland og Lene Westgaard-Halle, fra Senterpartiet, Nils T. Bjørke, Jenny Klinge og lederen Erling Sande, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Bengt Rune Strifeldt, fra Sosialistisk Venstreparti, Kari Elisabeth Kaski, fra Rødt, Geir Jørgensen, fra Venstre, Alfred Jens Bjørlo, og fra Miljøpartiet De Grønne,

Rasmus Hansson, merker seg at regjeringen foreslår endringer i skipssikkerhetsloven for å gjennomføre EUs regelverk om classeselskap som inspirerer og besikter skip.

Komiteen konstaterer at forordning 391/2009 i stor grad viderefører gjeldende regelverk, men gir nye sanksjonshjemler overfor classeselskaper.

Komiteen registrerer at sanksjonsmyndigheten som ifølge forordningen ligger hos Europakommisjonen, skal legges til EFTAs overvåkningsorgan (ESA) for EFTA-landene.

Komiteen påpeker at lovendringen vil gi ESA myndighet til å ilegge classeselskaper økonomiske sanksjoner, noe som innebærer overføring av myndighet til et internasjonalt organ.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, anser det som viktig at det er felles regler og standarder for organisasjoner som skal inspirere og besikte skip. Forordningen gjelder kontrollsystemet med anerkjente classeselskaper som fører tilsyn med skip på vegne av nasjonale sjøfartsmyndigheter. Innlemmelse av forordningen i EØS avtalen innebærer i stor grad en videreføring av gjeldende regelverk.

Flertallet støtter derfor forslaget om å gi samtykke til godkjenning av innlemmelse av forordningen med tilpasningstekst i EØS avtalen.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt merker seg at Norge i denne saken avgir suverenitet til EFTAs overvåkningsorgan (ESA), ved at ESA overføres myndighet til å ilegge sanksjoner med direkte virkning overfor norske virksomheter. Ettersom ESAs vedtak kun kan prøves i EFTA-domstolen, er det også snakk om en ytterligere suverenitetsavståelse ved at rettslig prøving av vedtak flyttes fra den norske domstolstrukturen.

Disse medlemmer ønsker å minne om Høyesteretts behandling av spørsmålet om «lite inngripende suverenitetsavståelse», som åpner for at Stortinget kan avgi suverenitet med alminnelig flertall i prosedyren i Grunnloven § 26 annet ledd i HR-2021-655-P («Jernbanebetenkningen»), og HR-2023-2030-P («ACER II-dommen»). I disse kjennelsene fra Høyesterett legges det stor vekt på Stortingets praksis. Disse medlemmer mener suverenitetsavståelse er et prinsipielt spørsmål som krever stor tilslutning i Stortinget, at dagens praksis er for liberal og at det er uheldig at mindretallsvernet i

Grunnloven § 115 er svekket. Disse medlemmer mener Stortinget bør helhetlig revidere dagens praksis slik at mindretallsvernet i Grunnloven blir strengere fortolket. Disse medlemmer mener at i påvente av en slik helhetlig revidert praksis bør Stortinget og de enkelte partier forsøke å endre Stortingets praksis i samme retning gjennom stemmegivning og merknader.

Disse medlemmer merker seg at EU-kommisjonen har fått en privilegert status i EFTA-pilaren gjennom tilpasningstekst i artikkel 3 nr. 1, 6 nr. 1 og 8 nr. 1 og 2. Tilsvarende rettigheter får ikke ESA i EU-pilaren. Særlig alvorlig er artikkel 3 nr. 1, der Kommisjonen får beslutningsmyndighet. Disse medlemmer mener det er prinsipielt uheldig at ESA og Kommisjonen ikke fullstendig likebehandles når ESA utfører oppgaver som tilfaller Kommisjonen i EU-pilaren. Dersom det er behov for samarbeid mellom ESA og Kommisjonen for å oppnå lik praksis, bør disse to institusjonene få tildelt like rettigheter og plikter.

Disse medlemmer merker seg at proposisjonen slår fast at «overføring av myndighet til å ilegge sanksjoner med direkte virkning overfor norske virksomheter, i utgangspunktet anses å utgjøre et relativt omfattende inngrep i norsk forvaltningsmyndighet». Disse medlemmer ønsker å gi sin støtte til denne vurderingen.

Disse medlemmer vil likevel i dette tilfellet vise til at det å tilslutte seg proposisjonen i stor grad vil innebære en videreføring av gjeldende regelverk, at det finnes andre momenter som gjør suverenitetsavståelsen mindre alvorlig, og videre understreke viktigheten av felles regler og standarder for dem som skal besiktige skipene. Disse medlemmer understreker at stemmegivningen ikke skal tas til inntekt for generell støtte til suverenitetsavståelse i slike saker, og fremholder den prinsipielle kritikken som fremkommer av merknadene i denne saken.

Uttalelse fra utenriks- og forsvarskomiteen

Et utkast til denne innstillingen er forelagt utenriks- og forsvarskomiteen, som uttaler følgende:

«Utenriks- og forsvarskomiteens medlemmer viser til sine respektive partiers merknader i næringskomiteens utkast til innstilling til Prop. 100 LS (2024-2025) og har ingen ytterligere merknader.»

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Ko m i t e e n har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k:

Stortinget samtykker til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 326/2023 av 8. desember 2023 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EF) nr. 391/2009 om felles regler og standarder for organisasjoner som skal inspisere og besikte skip.

Oslo, i næringskomiteen, den 22. mai 2025

Erling Sande

leder

Sveinung Stensland

ordfører

